

PROVEDBA AKCIJSKOG PLANA DRUGE FAZE BOLONJSKOG PROCESA NA TEHNIČKOM FAKULTETU SVEUČILIŠTA U RIJECI

Ove je jeseni donesen novi Pravilnik o studijima na Sveučilištu u Rijeci. Primjenom tog Pravilnika dolazi do još čvršće primjene značajki studiranja po Bolonji. Prisjetimo se ukratko što je sve napravljeno u prvoj fazi prelaska na novi način studiranja, popularno nazvan studiranje po Bolonji. Stari petogodišnji dodiplomski sveučilišni studij razdvojen je na dva studija, preddiplomski u trajanju od tri godine i diplomski u trajanju od 2 godine. Određeni su novi nastavni planovi i programi, a predmetima su pridijeljeni ECTS (*European Credit Transfer System*) bodovi. Otvijanje nastave na Fakultetu postavljeno je u okvir od 25 sati tjedno. I takvi su studiji počeli akademske godine 2005./06.

U samom je duhu Bolonje, između ostalog, da se izvođenje nastave i praćenje rezultata kontinuirano procjenjuje. Loše je stvari potrebno odmah mijenjati, a dobre zadržati ili ih još popraviti. Nadalje, nije samo podjela studija i pridjeljivanje ECTS bodova studiranje po Bolonji. Tako smo, nakon dvije godine, došli do druge faze primjene novog načina studiranja.

U ovoj fazi proveli smo analizu uspjeha prve generacije studenata upisanih na studij po Bolonji. Na Fakultetu je redovito upisano na treću godinu na svim studijima 85 studenata. Spomenimo ovdje da se izvode studiji iz područja tehničkih znanosti, polja strojarstva, brodogradnje i elektrotehnike. To je broj s kojim nikako ne možemo biti zadovoljni što nužno vodi na izvršenje određenih promjena. Neke će promjene nastupiti u sljedećoj akademskoj godini, a neke odmah. Tijekom prosinca, studentima treće godine određeni su voditelj-savjetnici. Oni su dužni savjetodavno pomagati studentima u obavljanju njihovih studentskih obveza i usmjeravati ih kroz studij kako bi uspjeli skupiti potreban broj bodova za završetak sadašnjeg studija i stekli uvjete za upis na diplomatske studije.

Značajna će promjena uslijediti u izvedbenom dijelu nastave u 6. semestru, kako na preddiplomskim sveučilišnim studijima, tako i na stručnom studijima. Predviđa se izvođenje nastave u blokovima, pri čemu bi se u određenom bloku, trajanja 5-6 tjedana, odvijala nastava iz 2-3 predmeta. Nakon završetka predavanja i vježbi, u narednom bi tjednu uslijedio ispit. Ovo će ujedno biti pilot-projekt za sljedeću akademsku godinu, gdje bi cjelokupna nastava bila organizirana na taj način. Primjenom novog Pravilnika o studiju, od sljedeće akademske godine dolazi do smanjivanja broja sati direktne nastave u učionicama. Sa sadašnjih 25 sati tjedno prelazi se na tjedan od 20-21 sat nastave tjedno. Pri tome studentsko opterećenje po pojedinim predmetima u pravilu ostaje isto. To znači da se sve više s klasičnog poučavanja prelazi na učenje, gdje će student morati samostalno više raditi. Ova promjena uvjetuje nekoliko vezanih promjena koje se odnose na nastavni plan i program. Nužno će biti promijeniti sadržaje unutar pojedinih predmeta i pri tome jasno definirati kompetencije koje student stiče slušanjem i polaganjem istog. Potrebno je, u skladu s dosadašnjim iskustvom,

izvršiti ispravke u normiranju pojedinog predmeta sa studentskim opterećenjem izraženim preko ECTS bodova. Pojasnimo ovdje što uopće predstavlja 1 ECTS bod. Po sadašnjem kalendaru nastave, ona se izvodi 15 tjedana uz dodana 4 tjedna za redoviti ispitni rok. To iznosi 19 tjedana, što pomnoženo s 5 radnih dana tjedno daje radnih 95 dana. Svaki dan prosječno studentsko opterećenje jednako je radnom opterećenju, odnosno 8 sati, što ukupno iznosi 760 radnih sati u semestru. Svakom semestru pridijeljeno je 30 ECTS-a, što znači da jednom ECTS bodu odgovara malo više od 25 sati rada. Primijenjeno na pojedine predmete, ako je predmetu dodijeljeno 5 ECTS bodova to znači da prosječan student može položiti ispit s prosječnom ocjenom uz 125 sati posvećenosti tom predmetu. U to je uključena, nastava koju student sluša na Fakultetu, proučavanje literature, vrijeme potrebno za izradu domaćih zadaća, seminara i slično, te vrijeme potrebno za učenje za kontrolne zadaće i završni ispit. Iz dosadašnje prakse pokazuje se da planiranjem studija za neke predmete nije dobro određen broj bodova, što će se svakako kroz provedbu druge faze ispraviti.

Dakako, uz ovakvo studiranje, više neće biti potrebna četiri tjedna za ispitne rokove, već će se ispit polagati samo jednom nakon odslušane nastave, što je također jedna od točaka novog Pravilnika. Iznimno će se za neuspješne studente odrediti još jedan termin za polaganje ispita. U svezi ispita, novi Pravilnik donosi velike novosti, tj. promjene. Neće više biti moguće dugogodišnje studiranje u nedogled. Precizno su definirane obveze studenta koje mora ispuniti kako bi mogao ostvarivati svoja studentska prava. Svaki student koji zadrži pravo studiranja može upisati predmete koji zajedno donose do 60 ECTS bodova. Ako student nije tijekom semestra položio ispit mora ga ponovo upisati i time si onemogućava upis novih predmeta. To znači da više neće postojati klasične studijske godine, nego će student ovisno o svojim sposobnostima napredovati kroz studij. To napredovanje traje najviše 4 godine za trogodišnje preddiplomske sveučilišne te stručne studije, odnosno 3 godine za dvogodišnje diplomatske studije.

Povezano s ispitima, a dio novog Pravilnika je i novi način ocjenjivanja. Uz nacionalne ocjene u rasponu od 5 (izvrstan) do 1 (nedovoljan), uvode se i ocjene sukladne ECTS sustavu u skali od A do F. Pri tome su prolazne ocjene A, B, C, D i E, a neprolazne Fx (uz mogućnost popravka) i F. Način pridjeljivanja ocjena iskazanom uspjehu studenta ovisi o veličini studijske grupe. Za grupe s 40 i više polaznika primjenjivat će se relativno ocjenjivanje, a za grupe s manje polaznika može se primijeniti i apsolutno ocjenjivanje. Dakako, s detaljima se možete upoznati čitanjem novog Pravilnika o studiju Sveučilišta u Rijeci.

Značajna komponenta u akcijskom planu je i osposobljavanje svih nastavnika za primjenu novog Pravilnika o studijima. Kroz razne oblike edukacije, nastavnici moraju znati definirati ishode učenja za svoj

predmet i trebaju biti upoznati s metodologijom i instrumentarijem vrednovanja studenata i naravno to primijeniti. Nastavnici uz to moraju naučiti ispravno normirati svoj predmet i još štošta da bi uspješnost, tj. prolaznost studenata bila što veća. Dakako, na samo (ili uopće) na temelju smanjivanja kriterija, nego kvalitetnim prijenosom odabranog znanja po pojedinom predmetu.

Od značajnih aktivnosti koje se odvijaju u svakodnevnom životu Fakulteta važno je još spomenuti uvođenje novog preddiplomskog sveučilišnog studija iz polja računarstva. Za tim je stručnjacima izuzetno velika potražnja u privredi, a Fakultet je u sklopu svih ovih promjena u mogućnosti ponuditi jedan takav studij. Prva bi generacija trebala biti upisana sljedeće akademske godine, usporedno s primjenom Pravilnika o studiju i svim ovdje navedenim promjenama i aktivnostima. Za sada o tom novom studiju samo toliko, a više u nekom drugom uvodniku u časopis.

I na kraju: zašto Bolonja? Prije svega radi efikasnijeg studiranja. To znači kraćeg trajanja, a time i jeftinijeg. Našem su društvu neophodni kvalitetni stručnjaci, pogotovo iz područja tehničkih znanosti. Neki će nakon trogodišnjeg studija otići raditi, steći određena iskustva te se ponovo vratiti na studij. U međuvremenu će im se vjerojatno poboljšati i materijalni status. Drugi će završiti svih pet godina odjednom te će se s dodatnim znanjima uključiti u privredu. I jednima i drugima otvoren je, s jedne strane, treći ciklus obrazovanja, odnosno doktorski studij, a s druge strane razne mogućnosti cjeloživotnog učenja koje ovaj Fakultet već sad nudi, a u budućnosti namjerava značajno proširiti ponudu s raznim područjima znanja. Naravno, moramo se pomiriti da će uvijek biti i onih neuspješnih, a na nama je da takvih bude što manje.

*Izv. prof. dr. sc. Nino Stojković
(Prodekan Tehničkog fakulteta Sveučilišta u Rijeci)*